

ГОЛОС УКРАЇНИ

Влада — Радам!

Газета Верховної Ради України ♦ № 236 ♦ Субота, 7 грудня 1991 року

♦ Ціна 30 коп.

(Передплата — 9 коп.)

УРОКИ МУЗИКИ

Ще недавно отак коштували пальці прикладно м'яг хіба що музикант — дивак для урхок клавіш труб, теноре чп альт. А нині весь простір від Львова до Харкова нагадує консерваторію. Яку візьмемо ноту?

Фото Олександра КЛІМЕНКА.

ДОГОВІР ПІДПИСАНО

Вчора до Києва прибув Прем'єр-міністр Угорської Республіки Я. Антала. Він підписав з Президентом України Л. Кравчуком Договір про основи добросусідства і співробітництва між Україною та Угорською Республікою. Відбудеться переговори. Я. Кравчук подякував Прем'єр-міністрові за дипломатичне визнання Угорською незалежної України. Я. Антала поодоровав Л. Кравчука в набуття Україною статусу суверенної держави і обраних його Президентом.

ПРОХАЧІ НА СВОЇЙ ЗЕМЛІ

11

Такими ще донедавна були ми, українці, на своїй Батьківщині. І це, мовляв, найбільше болю, не давало спокою відомому письменнику Григору Тютюннику, якого в ці дні виповнилося 60 років.

М

ІНСТР закордонних справ України А. М. Зинченко напередості голови 46 сесії Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй Самію Шізабі, а також проінформував про результати референдуму на Україні.

АПРЕДОДН офіційного відомого Італію України, що, як зазначає міністр закордонних справ Дмитро Я. Мінський, відбувся оперативний діалог, а в кінцевому разі, між нашими італійцями, італійці направили єдиним чином до Києва делегацію високого рангу представників. В її складі, попричому, як агентство АНЖІ, входить астамовлення перших контактів з українськими властями з тим, щоб зрозуміти розвиток ситуації в цій країні після референдуму про проголошення її незалежності.

Г

ЛАВА уряду Аргентини Карлос Менем напередості минулого четверга вітальне послання Леоніду Кравчуку у зв'язку з його обранням на пост Президента України і результати референдуму, в ході якого український народ проголосив за незалежність.

М

ІНСТР закордонних справ Австрії Алоїс Мок заявив, що на порядку денному стоїть питання про визнання незалежності України. Зарез зв'язуються і оцінюються висновоківна ІІ політичних діячів з проблем контролю за ядерною зброєю, додержанням прав національних меншин і зобов'язань по правах людини. Після цього будуть прийняті відповідні рішення, долає міністр.

У

РАД Яноні прийняв рішення направити наступного тижня в Україну свого спеціального представника Хіроаку Араї. Як повідомили лореспондентів ТАРС у японському МЗС, він має дипломатичний ранг посла і від особи Кабінету міністрів має провнести обмін думками з керівництвом республіки.

СВІТ ВІТАЄ УКРАЇНУ

РІШЕННЯ РАДИ МІНІСТРІВ РЕСПУБЛІКИ БОЛГАРІЯ

Додержуючись послідовно своєї політики поважання прав народів на самовизначення, прийнявши рішення Референдуму про незалежність України і волю більшості її населення.

Уряд Республіки Болгарія, визнаючи незалежність України і висловлюючи готовність встановити дипломатичні відносини, підкреслюючи своє бажання в подальшому розвинути дружбу і співробітництво між двома нашими країнами.

Софія.

ПАНОВІ ЛЕОНІДУ КРАВЧУКУ ПРЕЗИДЕНТОВІ УКРАЇНИ

Шановний пане Кравчуку! Прийміть мої щирі подороження і найкращі побажання у зв'язку з обранням Вас Президентом України.

Ми переконані, що традиційні дружні зв'язки між болгарським і українським народами, які підтвердили свою вірність принципам демократії, в подальшому розвинутихся на новій більш широкій основі в ім'я взаємного інтересу під впливом позитивних змін, які відбуваються в Європі і в усюму світі.

Жельо ЖЕЛЕВ,
Президент Республіки Болгарія.

ПРИВІТАННЯ ПРЕЗИДЕНТУ УКРАЇНИ ВІД КЕРІВНИКІВ УГОРСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ

Вельмишановний Пане Президенте! Щиро вітаємо рішення народу України, які затвердили суверенітет та незалежність своєї держави. Наша держава поважале право вільного рішення народу для здійснення самовизначення.

З радістю констатуємо, що за останній час між нашими державами вникли тісні зв'язки на вищому рівні. Ще раз підтверджуємо рішення Уряду Угорської Республіки з приводу встановлення особливих дипломатичних відносин.

Ми віримо у те, що дружні, добросусідські угорсько-українські відносини у майбутньому також будуть з успіхом розвиватися. Впевнені, що угорці, які проживають на Україні, будуть повноправними членами демократичної України, брати участь у зміцненні дружних відносин між нашими народами.

Вельмишановний Пане Президенте! Щиро вітаємо рішення народу України, які затвердили демократичним шляхом Президента вільної, незалежної України.

На цьому відповідальному посту, з участю Вашої особи, багатьма народами України великого щастя та успіхів у демократичних неперетворених і процвітаючих державах.

8

З повагою
Горько АРІАД,
Антала ІНОКЕФ.

Карпатини дипломатичні представники «першої трійки» країн, які визнали незалежну Україну, еналізують сьогоднішні і майбутні їх двосторонні відносини з нашою суверенною державою.

ПРОЧИСТЕ ЗАСІДАННЯ ВЕДУЧОЇ УКРАЇНИ

5 грудня 1991 року

ГОЛОС України

Засновник
Верховна Рада
України

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:

252047

Київ, вул. Нестерова, 4

ТЕЛЕФОНИ
РЕДАКЦІЇ ГАЗЕТИ:Принципальні
44-92-11Зідовідальний
секретар —
44-72-63Завідуючий корекцією
44-94-42, 224-73-54
(трансф.)

ВІДБИЛИ:

парламентська
44-94-52,
44-94-64лінійні — 44-39-41,
вчорашні — 44-58-07,вчорашні — 44-58-18,
вчорашні — 44-91-28вчорашні — 44-91-28,
вчорашні — 44-91-05,вчорашні — 44-91-05,
вчорашні — 44-91-05,вчорашні — 44-91-05,
вчорашні — 44-91-05,вчорашні — 44-91-05,
вчорашні — 44-91-05,вчорашні — 44-91-05,
вчорашні — 44-91-05,вчорашні — 44-91-05,
вчорашні — 44-91-05,вчорашні — 44-91-05,
вчорашні — 44-91-05,вчорашні — 44-91-05,
вчорашні — 44-91-05,вчорашні — 44-91-05,
вчорашні — 44-91-05,вчорашні — 44-91-05,
вчорашні — 44-91-05,вчорашні — 44-91-05,
вчорашні — 44-91-05,вчорашні — 44-91-05,
вчорашні — 44-91-05,вчорашні — 44-91-05,
вчорашні — 44-91-05,вчорашні — 44-91-05,
вчорашні — 44-91-05,вчорашні — 44-91-05,
вчорашні — 44-91-05,вчорашні — 44-91-05,
вчорашні — 44-91-05,вчорашні — 44-91-05,
вчорашні — 44-91-05,

Шановні народні депутати, гості, співвітчизники! Діяльність Верховної Ради України, — сказала, відкриваючи учорешнє засідання І. Плющ, — по-різному оцінювалися вишодами, і засідання масової інформації, та в самих народних депутатах. Але життя переконливо довело, що долесні рішення, які прийняла саме наша Верховна Рада, пройшли гідні емпровування на національну свідомість, ніж саме переконливо засвідчили про довіру народу нашої Верховної Ради.

Перше грудня цього року увійде в історію не тільки України, а й усього світу як день відраження державності України, народ якої славили і чесним шляхом виборили право бути рівним поміж інших народів, жити вільно, розвивати свою мову, культуру, економіку. Задіявшись відомою прохненням народу мити свою державу, бути її господарем. Має ж право вільна Україна бути сама собою.

А вже тим пате, коли за це право так дорого заплатило. На карті світу з'явилася суверенна держава, назва якої — Україна. Наста новий етап суспільного розвитку і ми повинні, ми зобов'язані зробити все для того, щоб наша Україна стала квітучою, а народ України став щасливим. Важливою подією у житті нашого

народу і всієї України є всеоарне обрання демократичних шляхом на альтернативній основі Президента України. І те, що ним став Леонід Макарович Кравчук, Голова Верховної Ради, є першим кроком зростаючої авторитету Верховної Ради у народу.

Я думаю, що вислово загальному, якщо сказати, ми сьогодні масою всі права сміливо і толосно сказали — слава Україні, слава народої Вітчизни! Завдяки урочисте засідання Верховної Ради, присягаче не цим подіям, оголошеним відкрити.

Лунне нісч «Боже, Еджик, Великий, нам України храни...» Слово для поволенням надється Голові Центральної виборчої комісії Віталію Федорову БОІКУ.

Шановні головоуучі! Шановні народні депутати! Дорогі співвітчизники! Учора на сьогоднішнє засідання Верховної Ради, присягаче на виборчу комісія підбила підписки Всеукраїнської референдуму і виборів Президента України, які відбудуться 1 грудня 1991 року.

Повідомлення, складені на основі скріплених підписок членів комісії протоколом, сьогодні опубліковано в пресі. Це дозволяє мені спитися лише на основних результатах голо-

сування. Всеукраїнський референдум став для народу України історичною долесною подією. На йому наш народ дав позитивну відповідь на запитання: чи підтримує він Акт проголошення незалежності України?

До списку для тьмного голосування було внесено понад 37,85 мільйона громадян. При цьому виключалися будь-яка дискримінація за національною приналежністю, тьмивістю проживання на Україні чи іношю ознакою. Підтвердженням цього є, зокрема, і те, що у ряді регіонів найбільш друкувалися не тільки українською, а й російською, угорською, молдавською та мовами інших народів, які там компактно проживають.

Центральна виборча комісія відзначила високу заінтересованість людей у результатах голосування, їх свідоме ставлення до означення подальшої долі України.

У референдумі взяли участь близько 30-ї мільйонів громадян, або більше як 84 відсотків від загальної кількості виборців, включених до списків. Як ніх на запитання бюллетеня відповіли «так» Підтверджують жні 10 голосуючих. Навіть по відношенню до загальної кількості громадян, що ма-

ли право взяти участь у референдумі, це становить більше ніж три чверті виборців. Тільки 7,5 відсотка учасників голосування відповіли на запитання бюллетеня «Ні». Не підтверджують.

За незалежність України проголосували народоці Армію, всі обласні, міст Києва і Севастополя. Повідомлено про порушення Закону «Про Всеукраїнський референдум» і місцеві референдуми, які могли відбутися під час голосування, до Центральному не надходили.

Емоціонально, високий рівень організації голосування відзначили близько 100 спостерігачів від українців, парламентів країн, міжнародних організацій, а також сотні кореспондентів, які були присутні при голосуванні, маршуванні голів, визначених результатів. Отже, масою всі підстави сказати: наш народ зробив історичний вибір — підтримав прийняте Верховною Радою рішення.

Центральна виборча комісія постановила віддати статут Акт Закону «Про Всеукраїнський та місцеві референдуми» Акт проголошення незалежності України ваажати підписом українського народу. Хотів би звернути увагу і на те, що результати вишннього

(Закінчення на 4-й стор.)

ДО ПАРЛАМЕНТУ І НАРОДІВ СВІТУ

1 грудня 1991 року народ України вільним волевиявленням підтвердив «Акт проголошення незалежності України», схвалений Верховною Радою України 24 вересня цього року.

Понад два відсотки учасників референдуму висловилися за незалежну Україну.

Демократичність референдуму та відсутність порушень під час його проведення засвідчують спостерігачі від парламентів багатьох країн світу, представники Європейського Союзу, учасники виборів НБСЕ, української та зарубіжної громадськості.

Здійснення вільної волі та прагнення одного з найчисленніших народів Європи відстоювати свою незалежну, вільну державність.

Договір 1922 року про утворення Союзу РСР Україна вважає своєю себе невід'язним і недейсним.

Україна будує демократичну, правову державу, першочерговою метою якої є забезпечення прав і свобод людини. З цією метою Україна буде неухильно підтримувати норми міжнародного права, а конкретно Загальною Декларацією прав людини, Міжнародним Пактом про права людини, які Україна ратифікувала, та іншими міжнародними документами. Україна готова приєднатися до європейських інституцій з прав людини, в тому числі — до Європейської комісії про права людини.

Прагнучи утвердження в незалежній демократичній Україні високих принципів свобод, демократії, гуманізму, соціальної справедливості, рівноправності всіх національностей, що складають нашу націю, Україна, Верховна Рада схвалила 1 листопада 1991 року Декларацію про національність України, згідно з якою всі громадяни України, незалежно від походження, що проживають на її території, рідні політичні, громадські, економічні, соціальні та культурні права, свободу релігійної переконаності.

Прагнучи забезпечити добробут і уминок для вільної праці і вільної держави, незалежної України здійснює перехід до ринкової економіки, визнає рівноправність всіх форм власності і захищає приватної власності. Законом від 10 вересня 1991 року вона надає-застосовує інвестиції в гарантії іноземним інвесторам.

Україна, одна з держав-засновниць

Організації Об'єднаних Націй, у повній відповідності з цілями і принципами Статуту ООН спрямованіма своєю зовнішню політику на зміцнення миру і безпеки у світі, на активізацію міжнародного співробітництва в розв'язанні екологічних, енергетичних, продовольчих та інших глобальних проблем. Зовнішня політика України буде базуватися на загальнолюдських принципах міжнародного права.

Україна є європейською державою, готова приєднатися до Гельсінкського Заключного Акта, Паризької Хартії та інших документів НБСЕ. Україна звинувачує парламент в Україні, який учасник НБСЕ підтримує її мямір став безсторонній і повноправний учасником загальноєвропейського процесу, брати участь в інших європейських структурах.

Україна готова встановити з іншими державами дипломатичні відносини і будувати двосторонні стосунки з ними рівно, неутримуючи у внутрішній справі один одного, визнаючи територіальну цілісність та непорушність існуючих кордонів.

Україна вважає свою територію неповністю і недоторкованою, визнає непорушність існуючих державних кордонів і не має жодних територіальних претензій до жодної держави.

Україна підтримує свої міжнародні зобов'язання і відповідало до Закону «Про правонаступництво України», схваленого 12 вересня 1991 року, виконує всі зобов'язання за міжнародними договорами, укладеними колишнім Союзом РСР, які не суперечать Конституції та національним інтересам України.

Відповідало до Закону Верховної Ради України від 13 жовтня 1991 року Україна готова самостійно або через акредитовані міжнародний механізм сплатити свою частку колишнього боргу та одержати належну її частку активів колишнього Союзу РСР, дотримуючись принципів розділної відповідальності.

Україна дотримуватиметься положень Договору 1991 року між США та СРСР про скорочення стратегічних наступальних озброєнь у частині, що стосується ядерних озброєнь, розширених на її території.

Відповідало до Декларації про державний суверенітет України, схваленої Вер-

ховною Радою України 16 липня 1990 року, та до Закону Верховної Ради України про беззаступний статус України 24 вересня 1991 року. Україна не буде від ядерного роззброєння. З цією метою Україна має намір вступити в переговори з усіма заінтересованими державами для укладення міжнародних угод.

Україна вітає пропозиції про надання допомоги у знищенні ядерного потенціалу колишнього Союзу РСР на її території і готова такую допомогу прийняти.

Україна має намір приєднатися до Договору 1968 року про нерозповсюдження ядерної зброї як неядерної держави і укласти з МАГАТЕ відповідалу угоду про гарантії його дотримання. Україна не має і не виробляє ліцензійної зброї, виступає за її повсюдну ліквідацію та зброю. Україна — учасник Конвенції про заборону розробки, виробництва і накопичення запасів біологічної (біологічної) токсичної зброї та про її знищення.

Відповідало до Закону Верховної Ради України від 22 листопада 1991 року про Договір 1990 року про заміну зброї ядерної сили в Європі Україна вважає обов'язковим виконання положень цього Договору щодо встановлення неких збройових запасів, які перебувають на її території. Збройові сили України підлядають під дію цього Договору. Вони створюються виключно для застосування в разі виникнення територіальної цілісності і недоторковості кордонів України у мінімальних, необхідних лише для оборони цілях.

Україна вважає, що її військовий потенціал захищає також від того, не тільки її безпеку буде гарантовано загальноєвропейськими механізмами.

Україна здійснює, суверенітет, територіальну цілісність та непорушність кордонів оборонити, переконуючи в переперіюваннях частини розширеної на її території військово-технічного потенціалу колишнього Союзу РСР на її території, що соціально економічного розвитку.

Отже, демократична самостійна Україна — зростаюча, незалежна, демократична і народна саїт! Прагнучи зробити свій внесок у всеосяжну цивілізацію, виборюючи мирним шляхом своє державне життя, ми з наміром на розуміння звертаємося до всіх.

Верховна Рада України,
5 грудня 1991 р.

АННЯ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Л. КРАВЧУК:

ЗВІТ З ПРЕС-КО

ме, саме про-
і врятува-
ністю мрія
Ще в Шев-
ках, від Лесі
Пчілки,
Грушевського
давалась еста-
Ідеали сво-
духовним пра-
додихших наших
За свободу
у ГУЛАГ
незчисленних
вборів.

уклонімося,
і замучених,
дітей. Іхній
ному героїзм
— творці

зати слово
парламент
і супереч-
ні депутати,
ністю ви не
варіанта ви-
шлося
про суверені-
України, в
сигали згоди.

за це!
раді і праці,
структивна. Бо
робить надій-
незалежність.
Всі ми, вна-
парламенту,
мудрої, дина-
мічної політики
інтени, в інте-
рній, не-
дерної Ук-

Україну ди-
спленні спосте-
континентів,
нас, побачи-
в істинно-
диритий відда-
м демократії і
бачили народ,
равно брати
європейсько-
співтовариств

глибока вдяч-
ба нашій діас-
багато робила
міжнародного
для під-
стижк, науки і
допомогли по-
чорнобильської
брати, сест-
велику ді-
можемо назвати
жандією. Ми
ітні впади мурі
ітні зведені
і ми сьогодні
разом у своїх
у своїй не-
до України,
багато страж-
Не розбрат, а
може бути га-
рності, та не-
спільно зу-
розуму, безо-
всім усіх гро-
Все їде, все
ітні безсмерт-
ітні нащад-
побачать во-
воленню, вільну
до лиха, від ус-
ітнітарних ча-
ітні і таких при-
ітні та злид-
що на місці
ітні морів зо-
ітні народно-
ітні незалежності
ітні нашій Ук-
ітні, неза-
ітні, слава їй

Галині
ітні — жін-
Полтавщини.
Г. М.: — До-
ітні і присутні
ітні, хто слухав

ітні збирала-
ітні хвилювала-
ітні полтавсько-
ітні в цей урочи-
ітні. І подума-
ітні тим, що ме-
ітнірушило. Під

час референдуму у нашому
рідному Глобному народи-
лося двоє дітей, двоє малень-
ких сердець забилися в єди-
ному незалежному ритмі.
Спалахнули дві зірочки.
Прийми їх, ненько Україно,
під своє крило, обійми і за-
хисти. Радіємо народженню
дитини, бо з'являється нова
людина, прибуває народу,
продовжується життя. А якої
ж сили почуття наповнюють
наші груди, коли вітаємо по-
яву нової держави, нашої
любимої Батьківщини, пре-
красної в горі і в радості
України! Я мати п'ятиох ді-
тей, усі вони мені однаково
дорогі і любі. На них я по-
рівну ділила недоспані ночі
і сонячні дні. У хорошій
сім'ї немає синів і пасників,
не може бути щасливою ро-
дина, в якій є хоч один не-
щасливий. Так і в нашій мо-
лодій державі, у цій вели-
чезній світлиці, повинно бу-
ти затишно і свято і росія-
кам, і українцям, і євреям,
і молдаванам — всім людям.
Батьківщину, як матір, не
вибирають. Всі ми — діти Ук-
раїни, над нами одне небо, у
нас одна земля, у нас спіль-
ні радість і горе. І в держа-
ві нашої, як у справжньої
матері, на всіх повинно ви-
стигати серця і любові. Ми-
ру всім нам і злагоди наві-
ки!

Сьогодні ми вітаємо пер-
шого всенародно обраного
Президента України. Віль-
ний народ довірив свою долю
вам, Леоніде Макаровичу! З
вашим іменем ми пов'язуємо
надії на поліпшення життя,
на збереження миру і спо-
кою на нашій згорювакій
землі, з вашим іменем ми по-
в'язуємо сподівання людей.
Вбережіть нас від Чорноби-
ля і криз, від безробіття і
бідності, від тривоги за долю
наших дітей.

Я заклинаю вас, Леоніде
Макаровичу, зробити все
можливе, щоб розквітала і
багатшала наша синьока Ук-
раїна.

Будьте гідним свого воле-
любного, працюючого і кра-
сивого народу!

Будьте достойним свого
високого державного покли-
нання!

Від імені земляків моїх,
від імені жінок і матерів Ук-
раїни благословляю вас, хай
допоможе Бог вам і Україні!

Слово надається Олександр-
у Виторовичу Гайдамаці,
військовослужбовцю, пред-
ставнику Збройних Сил Ук-
раїни.

Віктор ГАЙДАМАКА,
військовослужбовець, представ-
ник Збройних Сил України

Я, син матері-України, не мо-
жу стримати свого хвилювання
у такій визначній історичній
момент для рідного народу.
Здійснилась його віковична мрія
про власну державність. І цей
знаменний день — і трудя, і
наші нащадки відзначатимуть
як свято перемоги добрих сил
на землі.

Сказавши «так» суверенній
Україні, війни армії і флоту,
прикордонники сайдою азяли
на себе відповідальність за те-
риторіальну цілісність держави,
захист мирного життя Украї-
ни. У цей історичний день на-
род України зробив вибір, об-
рав свого першого Президен-
та. Ми, військовослужбовці, ві-
таємо Вас, шановний Леоніде
Макаровичу, з обранням Пре-
зидента України.

Кожен із нас є сином своєї
рідної матері і мені, як і моїм
товаришам по службі, близькі
та зрозумілі хвилювання на-
ших батьків та рідних, які
благословили синів на військо-
ву службу виконати свій по-
чесний громадянський обов'язок.
Ми занепаємо всіх сол-
датських матерів України, що

зробимо все для того, щоб у
військових колективах україн-
ської держави панували дух
військового товариства і злаго-
ди, назавжди покінно з не-
гатнаними явищами, які, на
жаль, до цього часу мали міс-
це а окремих військових части-
нах. Будьте спокійні, дорогі на-
ші рідні, за своїх синів-вій-
ськовослужбовців. Народ Ук-
раїни — мирний народ і ні з
ким не збирається воювати.
Але я хочу урочисто заповісти,
що ми, військовослужбовці,
громадяни України, будемо
завжди вірними і аїдними
силами своєї Вітчизни, будемо
сумлінно і чесно виконувати
військовий обов'язок, непохит-
но стояти на аарті свободи, не-
залежності рідної України.

Леонід СМОЛЯКОВ,
повноважений представник
Росії в Україні

Я відчуваю воління от той
аєдкий чести, которую мне
предоставили, зачитать прав-
ительственную телеграмму от
ямени Президента Российской
Федерации Бориса Николаевича
Ельцина, которая поступила в
адрес Президента Украины
Леониды Макаровича Кравчука
и была направлена 3 декабря
91 года в 12 часов дня.

Текст телеграммы:
Украин, город Киев, Пре-
зидент Украины Кравчук
Леониду Макаровичу.

Дорогой Леонид Макарович,
искренне поздравляю Вас все-
народным избраньем Президен-
том независимой Украины.

Победа а пераом туре голо-
соания означает аысокую сте-
пень доверия граждан к Вам
лично и к тому политическому
курсу, который Вы проводите.

Пользуясь случаем, хочу под-
твердить, что и на оаом эта-
пе отношений, отсчет которых
начался 1 декабря, Россия бу-
дет твердо привержена дина-
мичному развитию всесторон-
них отношений между нашими
государствами на основе согла-
сованных принципов. Выражая
надежду, что к впрядь Украина
и Россия — братские славян-
ские государства — будут
вместе идти по пути реформ
во имя благополучия своих
граждан. Желаю Вам, Леонид
Макарович, больших успехов
на оаом государственном по-
сту, здоровья и благополучия.

С увааением Президент Рос-
сийской Федерации Борис Ель-
цин.

Я, пользуясь случаем, как
полномочный представитель
России на Украине хочу выра-
зить поздравления Леониду
Макаровичу Кравчуку от по-
номочного представительства,
от себя лично и заверить, что
этот оаый институт пред-
ставительства России на Укра-
ине, которого никогда не существо-
вало в последнее десятилетие,
будет тем действительным сред-
ством реализации наших аза-
ных интересов на практике,
дальнейшего осознания взаи-
мности наших интересов, обе-
спечения такого состояния от-
ношений наших двух государств,

которые бы способствовали
расцвету и России, и Украины в
едином творческом порыве.

Я родился в России. Но я,
по существу, воспитанник Ук-
раины, я здесь 40 лет прожил,
работал. У меня здесь живет
мать.

И, конечно, я благодарен
Президенту Ельцину, который
доверил мне столь высокую не-
ординарную, ответственную
миссию, и буду вести ее с че-
стью, чтобы быть достойным
аысокого азяния полномочного
представителя России на неза-
висимой свободной Украине.

Потім з промовою аястувив
Президент України Леонід
Кравчук (друкується в номе-
рі).

Голова Комісії Верховної
Ради України у зв'язках
спраах Дмитро Павличко за-
читав Послання до парламен-
тів і народів світу (друкується
а номері).

На цьому урочаєстві засідан-
ня Верховної Ради оголошу-
ється закритим.

Звучить Гімн України.

Далі відбулося пленарне за-
сідання, на якому більшістю го-
лосів Головою Верховної Ради
України обрано Івана Плюща.

На знімках: у залі урочи-
стого засідання; заучити сво-
бодобільний гімн «Ще не вмер-
ла України».

Фото
Олександра КЛИМЕНКА.

Л. Кравчук. Дозвольте
мені щиро привітати всіх
журналістів, які в період під-
готовки до референдуму і об-
раїня Президента писали
дуже активно, цікаво. Справ-
ді, був плюралізм думок.

Я читав ваші статті і чи-
тав весь час, тому що це
стосувалося безпосередньо
кожного з нас. Я хочу відза-
чити дуже активну роботу
зарубіжних кореспондентів.
Країни, держави, люди з
усього світу дізнавалися про
те, що діється на Україні,
оперативно, кваліфіковано
і правдиво.

Я маю сьогодні багато
листів, поздоровлень, і саме
з тх листів дізнався про те,
що люди мали правильну ін-
формацію про Україну.

Тому я радий сьогодні зу-
стрітися з вами і сказати це.
Висловити вдячність від себе
і від мільйонів людей, які
завдяки вашій праці мали
правильне політичне уявлен-
ня, і це стало однією з важ-
ливих підвални того, що на-
род України так активно про-
голосував за свою незалеж-
ність, за свою державу.

Чи нема у вас побою-
вань, що самостійка й неза-
лежна Україна може стати
з часом тоталітарною держа-
вою?

Л. Кравчук. Нема в мене
такого побоювання. Україна
не стає тоталітарною держа-
вою за нинішнього керів-
ництва. Але коли зміниться
керівництво, то за те я вже
відповідальності не несу. А
воно зміниться може тільки
волею народу. Народ дав
владу Президентів. Є в нас
Верховна Рада, переважна
більшість якої сьогодні, я мо-
жу це сказати напевно, сто-
їть на демократичних заса-
дах. І нема сумніву в тому,
що при добрій співпраці
Президента, Верховної Ради,
уряду ми зможемо йти шля-
хом демократії, радикальних
змін в економіці, в структу-
рах влади. Йти швидко, спи-
раючись на волю народу.
Тим більше, що ми поста-
ємося бути мудримі і зв-
аженими, щоб не дати ніяких
підстав баламутити народ
тн, хто цього ще хоче. А
будемо так діяти, щоб народ
бачив приклад єднання, при-
клад організованості, приклад
демократизму й законності.

Уряд України в своїй
програмі декларував найсмі-
ливіші реформи щодо створен-
ня ринкової економіки.
Однак ми поки що тупцюємо
на місці. Які заходи ви вжи-
ватимете найближчим часом
у цьому напрямі?

Л. Кравчук. Передусім, я
буду негайно ініціювати, щоб
у грудні був прийнятий закон
про роздержавлення і прив-
атизацію.

Саме на основі цього заю-
ну Президент має творити
механізми, укази, що дадуть
можливість радикально змі-
нити ситуацію. Це основне
і визначальне тому, що це той
фундамент, на засадах якого
змінюватимуться всі еко-
мічні, соціальні пріоритети
та регулятори, скажімо, фін-
ансова, кредитна, банків-
ська, трошова системи. Я до-

магатимусь
краткими
розвитку Ук-
— Сього-
друковано з
Росії Борн-
визнання Ук-
оглядачі
чувати де-
про можливі
дипломатичні
Україною і
умови, що
України. Х
прокоменту-
сказали, як
ший розвиток
Україною і
не. Ви —
чої влади.
ло б дізнат-
шого уряду
рили, що зб-
ти прем'єра
ється незмі-
тепер форм-
бінету?

Л. Кравчук. Немає
вої заяви
подобастся
віль ніяких
які є загалі
міжнародні
жімо, це п-
тому я тут
но нічого про-
Тепер що-
обережно ст-
стрибків. Н-
ї вправо, в-
колі йдет
економічні
леми. Сього-
ли поставити
мину уряду,
перше, кем-
підстав, бо
ми можемо
раїна, вреш-
лась щодо
сті остато-
годнішній у-
України з
ними функ-
ловну, чи
це було і
на уряд
лися. одні
їх віона-
міг, тому ш-
в політичній
рах, то сь-
рі умов ві-
У нас є
ве бачення
цього треба
чуті, як бу-
чувати раз-
звентом і Ве-
номих умов
Україні. Це
Ми маємо
доб'ємося
стабілізації
урядом, Ал-
ватиметься
меться, зде-
Стануть еф-
структурні
міністра, те-
ше, так і с-
Прем'єр-мін-
разом з Пре-
— У за-
ди було с-
іна вважає
року неї
Україна та-
ним догові-
ви ставити
політичних
Радянським
звернення
чова до па-
ніх респуб-
Союзу?

ПРЕС-КОНФЕРЕН

Учора Голова Верховної
Ради України Іван Плющ
провів свою першу прес-
конференцію на цій посаді.
Почалася вона із зізнання
Івана Степановича у при-
хильності до преси, телеба-
чення і радіо, усіх засобів
масової інформації вітчизня-
них і особливо зарубіжних.

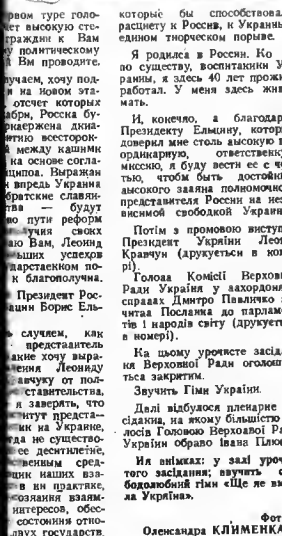
магатимусь
краткими
розвитку Ук-
— Сього-
друковано з
Росії Борн-
визнання Ук-
оглядачі
чувати де-
про можливі
дипломатичні
Україною і
умови, що
України. Х
прокоменту-
сказали, як
ший розвиток
Україною і
не. Ви —
чої влади.
ло б дізнат-
шого уряду
рили, що зб-
ти прем'єра
ється незмі-
тепер форм-
бінету?

Л. Кравчук. Немає
вої заяви
подобастся
віль ніяких
які є загалі
міжнародні
жімо, це п-
тому я тут
но нічого про-
Тепер що-
обережно ст-
стрибків. Н-
ї вправо, в-
колі йдет
економічні
леми. Сього-
ли поставити
мину уряду,
перше, кем-
підстав, бо
ми можемо
раїна, вреш-
лась щодо
сті остато-
годнішній у-
України з
ними функ-
ловну, чи
це було і
на уряд
лися. одні
їх віона-
міг, тому ш-
в політичній
рах, то сь-
рі умов ві-

У нас є
ве бачення
цього треба
чуті, як бу-
чувати раз-
звентом і Ве-
номих умов
Україні. Це
Ми маємо
доб'ємося
стабілізації
урядом, Ал-
ватиметься
меться, зде-
Стануть еф-
структурні
міністра, те-
ше, так і с-
Прем'єр-мін-
разом з Пре-
— У за-
ди було с-
іна вважає
року неї
Україна та-
ним догові-
ви ставити
політичних
Радянським
звернення
чова до па-
ніх респуб-
Союзу?

Оскільки с-
об'єктивним
дій допомо-
українським
вибори Пре-
тільки цим
хав у себе
щирими, де-
тими відпо-
питання. І
ти, була д-

РАВЧУК: ВИКОНАЮ ВОЛЮ НАРОДУ

Чейня і радіо, усіх засобів масової інформації вітчизняних і особливо зарубіжних.

Оскільки саме журналісти об'єктивним висвітленням дій допомогли провести Всукраїнський референдум, вибори Президента. Та тільки цим Іван Плющ захав у себе журналістів. А щирини, дотепини, відвертих відповідей на їхні запитання. Це, можна сказати, була дружина бесіда

рівних. У ній і журналісти і Голова Верховної Ради України торкнулись живих і трепетних сторін нинішнього і майбутнього життя нашої незалежної держави. Це і наступка робота парламенту, його організація, чергові прийняття законів, економічна політика, взаємовідносини

ОВНОЇ РАДИ

чора Голова Верховної Ради України Іван Пилипчук. Осильки саме журналісти об'єктивним висвітленням по-рівних. У ній і журналісти, з Президентом України і Голова Верховної Ради підом Кравчуком, політи

«Якразі першу пресконференцію на цій підставі, так і після, відбувся вона із згаданих на Степановича у правді й до преси, телебачення й радіо, усіх засобів масової інформації вітчали з особливу зарубіжних. Українці торкнулись животрепетних сторін нинішнього й майбутнього життя нашої незалежної держави. Це і наступила робота парламенту, його організація, черговість прийняття заповіді, економічних, політичних, взаємодоприносних діями інших держав зокрема з Борисом С. Кустом, Михайлом Горбачовим, Джорджем Бушем.

Докладний завіт про конференцію й завіт про Раді України ізнав чим буде надурувано.

Л. КРАВЧУК: ВИКОНАЮ ВОЛЮ НАРОДУ

(Продовження.)

Початок на 5-й сторі.

ри, машини, меблі, дачі, андекли. У будь-якій демократичній державі в разі такої інформації, мабуть, була б негайна перевірка. Але в нас ніхто не місія, яка перевіряла б по справжньому факти, про які повідомляла газета «Коза».

Чи не застается вам, що ви, члени Верховної Ради України, несете праму відповідальність за ту вакханалію, яку ашашували народні депутати? Чи не застается вам, депутати? Чи не застается вам, що депутати, які більше дбають про себе, ніж про свій народ, своєю Батьківщиною, своєю Україною, своєю державою, своєю нацією, своєю народом, що такий парламент не буде дезадаптивним, а отже, чи не слід цей парламент розпустити і призначити нові вибори на багатопартійній

Л. Кравчук. З цими привілеями вже ніяк потрібно розібратися. По-перше, а проти будь-яких інших не визначених привілеїв? Зокладу. Службовця особа має опрацювати те, що й надається як службовій особі: зарплату, автомобіль, квартиру тощо. Все це є привілеєм громадянина.

— Але давайте візьмемо будинок з депутатів. Його обрав народ, народ йому довіряє не тільки працювати, але й жити. Чому депутат має усі елементарні умови для праці і життя. Скажіть, чи може народний депутат жити в будинку, який не має власної квартири? Не може. І в кожному цивілізованому суспільстві народний депутат має мати всі умови для здійснення всіма можливостями життя і працювати.

Якщо депутат не виконує своїх обов'язків, то його треба позбавити депутатства. Якому дали житло, а за те, що він не виконує своїх обов'язків? Ось і сьогодні в нас 130 депутатів, а за те, що вони не виконують своїх обов'язків, їм дають жити в готелях, без сім'ї, без дітей. Як можна не рахуватися з цим? Як депутат має жити? Чобі депутат мав житло, бо це нормальне явище, тим більше, що він його бере не незаконно, а законно. Чобі депутат придбав автомобіль для депутатів, це його право, і він Тодосів Верховної Ради не повинен. Чобі депутат боровити депутатів писати заяву про те, що він чие придбав автомобіль. Депутатів не повинен писати заяву Верховної Ради. Він підкоряється тільки своїм виборцям. Це треба пам'ятати. Коли Верховної Ради не може бути диктатором стосовно депутатів. Якщо автомобіль потрібен депутатам, якщо депутатам треба жити, чобі депутат їм купує гроші за свої гроші.

Але давніше подивинися, що в інших країнах має депутат. Цякий апарат, цілий штат. А в нас? Нічого. Лише працювати. Щоб всі м'ї відпочивати. Інша справа, що від того депутата треба вимагати й реальної роботи. Але скажіть, у кого сьогодні в нас нема роботи? У кого немає роботи було похвалитися? Не треба так зневажливо і брутально ставитися і до Верховної Ради, і до депутатів. Не треба, бо це є ознакою демократії. Інакше чому ж можна Верховну Раду обржати гуртом і говорити про депутатів, що всі вони такі, мовляв, продають напругу й мажля. Повірте, це нікого не прикрашає. Якщо ж ви хочете, щоб у нас припинили обсяг людшин, які проводять себе так,

завісти і опішіть, в чому справа. Але коли йдеться про Верховну Раду, навіть така шанована газета, як «Козак», не може не віддасть об'єднані всієї Верховної Ради. Розумієте, ну це неконсенс просто, я не знаю, як це можна навіть назвати. Я тільки про це кажу. А не те, що тобто б'ється критика. Тільки ж треба по-людськи це робити. По-людськи. Людяність, має бути. І не треба запозовувати таким чином собі авторитет.

— Як має зашліфувати Міністерство, що має підступити у Міністерства з головою Верховної Ради, щоб не було ніякого впливу на Раді? Раді? Чи не планується на цій зустрічі обговорення питання про створення якогось Міднерного співробітництва, щоб не було без участі Горбачова? І друге питання. У промові в Верховній Раді сьогодні ви сказали, що це не буде ніяким спекуляцією. Чи означає ця теза, що таке поняття, як свобода торгівлі, не буде враховано?

— І Крайчук. По-перше, я не можу говорити за Бориса Миколайовича Силькіна і за Станіслава Станіславовича Мельника, але думаю, що мета така: домігтися щодня економічних проблем. Я окреслив би їх так: лібералізація цінової політики, можливість цінової конкуренції, розмови. А щодо іншого, зокрема, політичного, то я не можу сказати, яке до них

[illegible]

— Яким буде перший Указ Президента України, і що ви плануєте з конкретних справ я перші сто днів президентства?

Д. Кравчук. Першим Указом Президента буде Указ про механізми радикальної економічної реформи. Конкретніше: про роздержавлення і приватизацію, шляхи, форми, методи, строки. Тобто про те, як вона буде йти, якими методами, в яких формах. Це буде першою дією Президента.

Вам доводиться зустрічатися з такими дітьми українського походження, як Собіак, міністр культури СРСР Губенко, віцепрезидент Росії Рудой, навіть Горбачов, мати якого українка. Що ви можете сказати про їхнє знання української історії, української культури? Чи є в них розуміння прагнення українського народу до незалежності? Чи Україна для них все ще залишається життєвою, віськовою і промисловою територією?

Л. Кравчук. Мені здається, що кола жовчих з людей говорити про своє походження не от, снажимо, колн я б жив

у Росії і говорив, що я є українцем, у розмові з українцем, що цим самим я підкреслював би якісь духовні зв'язки. Потім, коли ця людина зустрічається з грузином і каже, що в її крові є частинка грузинської крові, то це знову вона підтверджує якусь спорідненість, моваля, батче: ми свої, ми розуміємо один одного. Але щоб знати народ, щоб знати його потреби, треба з тим народом жити.

чезної помилки припускають-
ся теперішні політичні лідери,
які не знають не тільки
народу України, а й не знають,
що діється в інших регіонах.
І вважають, що можна
мислити й діяти за старими
схемами, мовляв, що я
сказав, те ви й робіть. Ось
така схема сьогодні вже не
можє працювати і ніколи вже
більше, мені здається, не
можє працювати.

Я зустрівся з Соботком. Він ставився до України з повагою, але нічого з свій інтересів а не наш, український. Тому ми не можемо його завульгарувати а чомусь. Нам потрібно робити своє. Ми гвємо багато часу на те, щоб доводити комусь те, чого ви ніколи не сприймає. Це справа нереальна. Треба робити те, що нам належить. І нас зрозуміють усі. От, наприклад, Гаврил Попов говорив щось про Україну. Як писали газети, Михайло Сергієвич про Харків щось сказав не те, що в історії напи-

— Скажіть, будь ласка чи не будете ви добиватися впровадження посади віцепрезидента?

І. Кравчук. Ви знаєте, що коли йшли дебати у Верховній Раді, я пропонував встановити посаду віцепрезидента. Мене не підтримали. Але з того часу йде навіколо цього питання дискусія, і я з часом починаю думати, що, може, нам для молодшої демократії не потрібно віцепрезидента. Тому, що ще не визначено, чим хто буде займатися. Одиному легше знайти собі справу, ніж двоє.

Коли я зустрічався в Києві з Бушем, то без запрошення приїхав Янаєв. І він весь час не знав, що йому робити в Києві. Він десь їздив, десь стояв, десь сидів. І врешті-решт признався Вітольдові Павловичу і мені: «Я весь час не знаю, що мені робити. Михайло Сергійович. —

спазав він... з мімою не дітись, я десь там збоку. Я тільки спостерігав все це плаваю, що там відбувається. Але, думаю, що може, воно й добре, бо в нас нема віце-президента. Не тому, що хтось йому боїться, а тому, що він не знає, коли Президент ще не зовсім знає, що йому робити. І віце-президент не знає, го це вже не робота. Є логіка не в одному. Коли ми не знаємо, що віце-президент, то віце-президент не можна, бо віце-президент ніде не обирається. Він це тільки в парі з Президентом. Таким чином, я думаю, що Верховна Рада виняла мурло, коли поправила тоді Голову Верховної Ради, ніж не знає, що він буде Президе-

— Мы все были знакомы с точкой зрения кандидата Кравчука, сейчас я хотел бы знать позицию Президента Нравчука. Как вы знаете, два дня назад господин Горбачев выступил за немедлен-

ное заключение Союзного договора. Я знаю, что кандидат Кравчук исключил украинское участие в СССР. Исключает ли теперь это участие

Президенту Нравчук? **Л. Кравчук.** Это очень умный вопрос, и я на него отвечаю таким образом. Действительно, кандидат в Президенты Кравчук стоял на том, что он не подпишет договора трехлетнего, в котором Украина потеряла свой суверенитет. Тогда и говорил кандидат. Но вся кампания Нравчука состоит в том, что за это проголосовало 90,32 процента народа Украины, который за то, чтобы Украина не подписывала этого договора.

Если и на всех встречах и на телевидении говорил, что Украина не подпишет, и за меня проголосовало почти 20 миллионов людей, и все остальные кандидаты говорили, что нельзя подписывать, и за них проголосовали остальные, то за эту точку зрения проголосовало 31 миллион народа Украины. И уже даже Президент не в состоянии ничего изменить. Народ сказал свое слово.

— Засоби масової інформації, зокрема, колішні центральні, ішли републиканські, вилучили портрет Президента, одностайні в тому що ваше народження як політичного діла треба відраховувати від тих перших політичних дискусій з представниками Руху, які ви започаткували на телебаченні. Яке місце займе у вашій президентській діяльності телебачення не тільки як трибуна Президента, а як засіб масової інформації, який потребує вашої надзвичайної уваги щодо його зміцнення, реконструкції, оновлення і ста-

Л. Кравчук. Дійсно, під час дискусії з Рухом я відчув досить складні політичні ситуації в Україні. Тому що одна справа в тихому кабінеті, в ватиканській сидіти і випускати слова, а інша — вийти до народу, оприлюднити свою точку зору, своє бачення, свою позицію, свою політику. Це була надзвичайно складна для мене робота, перша в моєму житті на телебаченні така робота. То була добра школа. Думаю, що для моїх опонентів вона теж не пройшла без

Сьогодні телебачення і радіо є найбільш масовими каналами, через які можна найшвидше донести будь-яку інформацію, будь-яку позицію. Це поперше. По-друге, в умовах, коли паперу в нас дедалі менше і менше, а можливості газет зужуються, хоч ми будемо робити все для того, щоб воєна не звужалася до тієї межі, коли уже є небезпечна інформаційного голоду, роль радіо і телебачення важко переоцінити.

Так що я буду цінувати і швидко користуватися вашими можливостями.

— Пане Президенте, в Україні стало звично говорити про Союз як нереальний. Але Союз існує. Є Президент, є Держрада, є Верховна Рада, є Міністерство Зовнішніх Відносин. Чи мають ці союзні органи до нас в Україні? І друге запитання. Нині будувати економічний Договір. Верховна Рада має обговорювати і вирішувати: ратифікувати його чи ні? Як буде ваша рекомендація?

Д. Кравчук. Ці союзні органи і до цього вже не мали прямої дії до Української держави, українського уряду. Вони мають пряму дію тільки до тих залишкових структур загального союзяного підпорядкування, які є на нашій

території. Ну, сказавши, ай-скама. Збройні Сили не є сьогодні українськими. Скажати, що вони зовсім повбивали в нас наших українців, це не так. Україна, я не можу. І заява Верховної Ради ще не знаєся всіх цих проблем до тих пір, поки не будуть розв'язані питання про територіальну цілісність. Скажімо, буде утворена національна армія в Україні, тоді ми матимемо договірні відносини з Міністерством оборони або з НАТО. Але вирішити все, що належить, не доходити до конфронтації! Ми будемо діяти через договорів, через зустрічі за круглим столом і т.д.

— А чи не бачите ви після прийняття Верховною Радою Декларації ми перестали зустрічатися, обговорювати, вирішувати питання?

— Так, але ситуація собою: ви підтримуєте його чи ні?

Л. Кравчук. Ми підтримуємо союз між державами. Це моя позиція. У Європі існує, скажімо, така ситуація, коли п'ять-шість держав чи десять можуть зійтись в якийсь економічний союз, і тоді для того, щоб вони працювали плідно, потрібен якийсь орган. Але цей орган не є центральним. Він не є державним. Він може бути міждержавним кооперативним. Тая

і в нас. Ну, скажімо, Росія, Україна, Беларусь. Для нас спільною проблемою є екологія, зокрема чорнобильська проблема. Ми можемо домовитись у цьому плані мати якийсь орган, який координував би наші спільні дії.

— Це означає, що ви не будете за те, щоб Верховна Рада ратифікувала існуючий документ про економічний союз?

Л. Кравчук. Я бачу, що він до того, доки його ратифікує Верховна Рада, розсадемося. Це означає, що ми голосуємо за Україну! — Леоніде Макарову, прийміть вітання від нашого колективу. А тепер запитання. В ході президентської кампанії ми бачили, як в Україні були старі державні структури і обійшли, що не будете нікого руйнувати розганяти. І сьогодні це повторили. А щиро будете робити, якщо ці структури будуть залишені, як вони проводили політику? Тим більше Олександр Олександрович пообіцяв, що його соціалістична партія скоро прийде до влади. Ним чином і що ви будете робити з цими структурами? Чи ви будете їх розганяти?

Л. Кравчук. А уявіть собі, що Олександр Олександрович вийшов на трибуну і сказав, що його партія не прийде до влади. Він же не міг

Він сказав те, що хотів сказати. «Але це не означає, що так буде. Розумієте? Олександр Олександрович каже своє, хтось інший теж каже своє. Нехай собі з богом каже. Це його справа. А той, хто буде заважати винювати програму, яка визнає такі сьогодні і підтримана Верховною Радою і народом, він буде відсторонений від такої можливості. Незалежно від того, до якої партії він належить».

Шановний Леоніде Макаровичу, наша соціально-побутова лексика останнього часу забагатилася такими поняттями, як шовнова терапія, непопулярні заходи. Але це по-якщо лексика. Чи не стане президентство новою владною структурою, яка врешті-решт ознайомить народ України і з практикою здійснення непопулярними заходами через нерішучість уряду в ре-

(Закінчення на 7-й стор.).

УПЕРЕД 3 НОВИМ ГОЛОВОЮ

спілкування з одним керівником СРСР до спілкування з багатьма лідерами незалежних республік-держав.

СПЕЦІАЛЬНИЙ ВИПУСК

ВІЗНАЧЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ НОВОЇ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ДЕРЖАВИ

У ДИПЛОМАТИЧНИХ
КОЛАХ

Наш референдум став безперечним за своєю могутністю постохвом до зростання міжнародного авторитету України. Зарубіжні країни почали дипломатично визнавати нашу незалежну державу. Першими прийняли таке рішення Польща, Угорщина (яка вже надала своєму колишньому генеральному консульству в Києві статус посольства).

За Канаду. Ми звернулися до керівників дипломатичних представництв цих країн у Києві з проханням відповісти на два запитання. Перше з них: чи викликало рішення їхніх урядів визнати Україну як незалежну державу? Друге: як, на думку дипломатів, розвиватиметься відносини України з репрезентованими ними країнами після цього визнання?

**Євг
КОЗАКЕВИЧ,**

Спеціальний Посланник
Уряду Республіки
Польща в Україні

**Андреш
ПАЛДІ,**
Тимчасовий Повірений
у справах Угорської
Республіки в Україні

**Нестор
ГАЙОВСЬКИЙ,**
Генеральний консул
Канади в Києві

По-перше, Україна — наблизився судді Польщі. Наша історія прогном багатьох років так само, як і ваша — тага, смілива, талановита. Польська історія — це історія боротьби за волю. І хто краще за нас, поляки, знає, що це таке — не мати свободи, не мати власної держави. І кожний акт цієї боротьби, був оптимістичний: «За нашу і нашу волю!» Так було завжди.

Що ж до політичного аспекту, то в б перефразувати відому тезу: «На рожі буде вілльой Росії, якщо не буде вілльой Польщі». Чи має бути вілльой Польщі, якщо не буде вілльой України?

Тепер, коли протистояння пакта на континенті йде а небути, ми вважаємо, що настали часи переговорів і розвитку відносин між різними партнерами. А рішучий партнер — це той, який спромогий сам вирішувати всі проблеми міжнародних відносин.

Тані оновлені підстави для нашого визнання України як незалежної держави. Два тижні тому до Києва приїжджали офіційні представники з топовою нашої делегації на загальноєвропейських переговорах з питань розроблення. У столиці України ані вели переговори з проблем безпеки в Європі, дислокації збройних сил, майбутньої ядерної зброї тощо. Результати цих переговорів були настільки важливі й багатобачні, що стали важливим етапом у справі нашого взаєморозуміння. І те, що наші відносини з Польщею, а також з іншими незалежними Україна, проте лише після того, як наша держава визначилася із зазначеним питань. Оскільки ж ми — судді, то для нас рішення про визнання було легшим, ніж для інших.

По-друге, Воєна нас прийняв Президент України Л. Кравчук. Як я розумію, ані вважаю, що першим Президентом зарубіжної країни, якого хотіли б бачити у столиці України, є Л. Валенса. Минулого дня я передав Президенту України листа Л. Валенсы (надрукований у австрійському журналі «Голосу України» — Ред.).

Основа для розбудови відносин існує, причому — досить міцна. Маю на увазі цілий низку договорів, які вже укладено.

Що ж до перспектив, то мені здається, що деяким українським службовцям особам варто було б змінити своє ставлення до відносин із зарубіжними країнами. Я розумію, що наші політичні структури просто не мають ту віднощину традицій.

Саме Україна, а точніше — ваш міністр закордонних справ А. Зленко — був ініціатором останнього в часі акта розбудови дипломатичних відносин. Але в повсякденному житті з'ясується, що в кінтисних офіційних структурах це майже нікому не потрібно. Я майже півдні контакти з місцевою опозицією, але коли звертаюся до деяких державних установ, зокрема міністерств, то напущують на мене байдужість. Боротьба з бюрократизмом — це проблема, боюча для всіх посткомуністичних держав, і пріци для багатьох молодих держав. Але боротьба така треба, а не йдеться про перебудову металургії, на якому ми нинішня зашляпа вризаний слід.

Потріба в послідовності у діях. Порівняно недавно ми мали похитування гуртислість у розробці економічних, ладні виступати в українську економіку. Але після того, як Верховна Рада прийняла рішення щодо параванування союзового економічного доходу, всі вони повернулися додому. Я розумію те, що це саме ризик, який ми беремо на себе, знаючи, чи буде Україна справді самостійною, чи знову все розчиниться у «спільному економічному просторі» колишнього союзу.

Отже, незалежність — це гарантія, гарантія розширення капіталу є тим важелем, який матиме вирішальне значення для розбудови економічних зв'язків.

По-перше, Угорський уряд завжди визнавав і підтримував право народів на самовизначення. Ми вважаємо, що народи самі повинні вирішувати, чи хочуть вони йти шляхом незалежності і суверенітету. Без самовизначення мови визнати, що ми вже прибуло півтора року тому, а особливо після прийняття Верховною радою України Декларації про незалежність, цілком унеможливило у тім, що не можна зупинити демократичний рух України, прагнучи наряду республіки до суверенітету. Питання було лише в тому, скільки часу потрібно буде для завершення розної незалежності. Рішення парламенту України від 24 серпня і референдум 1 грудня показали, що наші розрахунки були правильними.

За минулу півтора року ми не бачили, Угорський уряд підтримує цілі контакти з керівниками України. Ця практика знаходить відображення не тільки у зустрічах лідерів, але і в тому, що підписані важливі документи, декларації про право національних меншин, угоди про культуру за останні роки. Це свідчить про те, що не один раз ми говорили про те (останній раз — під час візиту до Києва міністра закордонних справ Угорщини, що угорський уряд задовольнений покращенням становища угорської меншини, яка проживає на Закарпатті, тим, що відбувається в останній трій роки, і має надію, що для урегулювання існуючих не вирішених питань у обох сторін є добра воля.

Природним продовженням цього добросусідського співробітництва є заява угорського уряду від 28 лютого, про те, що він установлює дипломатичні відносини з Україною. Цей намір реалізовано 3 грудня, коли ми підписали з міністром закордонних справ України А. Зленком протокол про встановлення дипломатичних відносин.

По-друге, Ми вважаємо, що народження незалежної України анічно змінило ситуацію у Східній Європі. Виникла держава європейського масштабу, яка спирає важке слово з основних питань, що стосуються майбутнього політичного анічного і економічного розвитку Європи. Україна вноситься а Хельсінкський процес, стане важливим фактором на переговорах про розроблення.

Для Угорщини є дуже важливим той факт, що наші наші відносини європейською мережею України, з якою ми хочемо мати хороші зв'язки, засновані на асиметричній довірі.

Загальною, що третина угорської нації живе поза нашими кордонами. І з них 180—200 тисяч чоловік в Україні. Наші уряди мають надію на те, що угоди в Закарпатській області будуть двопартизаними членами незалежної, демократичної України.

Ми розраховуємо і на те, що економічні контакти країни має наступного року просунути вперед. Від сьогоднішнього — низького рівня і засмийний товаробіг почне збільшуватися.

Ми вважаємо, що контакти між українськими і угорськими підприємствами мають хорошу основу, у багатьох випадках ці зв'язки мають десятилітні традиції. Потенціальні можливості також великі. Маємо надію, що парламент України прийме важливі економічні закони, український уряд сам буде активізувати економіку колишнього ринку, підприємства одержать достатньо самостійності для того, щоб здійснити гучне і взаємоінтегроване співробітництво зі своїми угорськими партнерами.

На нашу думку, економічна структура України і Угорщини вийдуть доповнювати одна одну, що може послужити хорошою основою для розвитку економічних зв'язків. Угорський уряд, статус якого підвищився з генерального консульства в посольство, і надалі робитиме все для розвитку і поглиблення дружніх зв'язків двох країн.

По-перше. Те, що відбувається в копінському Радянському Союзі, є точною копією відлуду подій. Канада завжди була зосереджена у певну «своєтиму координату», окрема залучити Україну до загальноєвропейського конституційного діалогу з питань прав людини, забезпечення рівноправного існування національних меншиностей тощо. Канада прагне бачити незалежну Україну у світовому співтоваристві і тому хотіла б, щоб вона неухильно одержувала ці загальні принципи. Вільне тощо, моя країна зосилена б у адекватному діалозі відправити стабілізуючу роль. (І аніку таку маку про комплексний проблем не «суть українськими», а «загальноєвропейськими».) Хоту підкреслити, що свою роль у дипломатичному визнанні України відіграв фактор впливу на позицію моего уряду а віднош допити громади наляддя угорського тождество.

По-друге. Коли ми встановлювали дипломатичні відносини з Україною, то прагнули зробити це на якомога більшому рівні. Зокрема, маючи юридичну основу (якою є факт існування цих відносин), можна розраховувати на більш активний, комерційний, діловий зв'язок. Ос пріцип, але характерний приклад. Сюгодні аранжі я ми бачу з канадськими банківськими, який веде свою справу в Україні, але досі бачу змушений робити це «через Москву». Відіки ж його контакти укладатимуться в українські, безпосередні посередники. Так само, як до нашої скарбниці надходять усі податкові та інші відрахування з його, але це втрачає осідла «а центрі».

А ось причода анічно глобалізацій, Канада запропонувала Україні позичку в 50 мільйонів доларів. Донедавна ми не знали, хто одержить від цієї грошей ший і нуди вони взагалі підуть. Тепер у нас є юридичний партнер, який відповідатиме за позичку і сплачуватиме відсотки, і ми анічно відістане оперувати в інших галузях, пов'язаних з фінансами. До речі, про згадану позичку. Пі можна буде надати негайно після того, як уряд України анізначить безпосереднього одержувача грошей (слід сказати, з повною відповідальністю за можливі фінансові ризики їх неперспективності анізначити). Чи будуть ці анічні фінансово-економічні відносини, чи Національний банк України, анічно, вирішувати не нам. Ми задовольняємо нашу Б. Фокіна про те, що України сплачуватиме свою частину довгощого боргу кошичною до Союзу. Канада неодноразово надавала позички РСРС, проте ми не знаємо, куди пішли ці гроші. Здається, щось не знає і народ України.

Цими діями в Києві відбувається зустріч високопоставлених канадських урядовців з представниками влади України, піч нас анічно детально обговорювати різні аспекти комплексу питань, пов'язаних з дипломатичним визнанням України. Від результатів цих переговорів залежить перспектива підвищення статусу генерального консульства України. Як тільки ми поставимо це питання, ми зробимо те, що вже зробили інші колеги по дипломатичному корпусу — угорці: поміняємо візиту на резиденції, зазначивши на ній, що тут знаходиться Посольство. До речі, діями ми почнемо візиту діяльність (шопринт), поки що в обмежених масштабах.

І гарбю переконаний, що спільний новий відлік подій, про який йшлося на початку нашої розмови, стане візком в канадсько-українських відносинах.

**Інтерв'ю провів
Воолодизир САВЦОВ,
редактор міжнародного відділу «Голосу України».**

Експрес-новини

Голови Верховного Рад Люксембургу, Італії і Естонії Ламбертс, Гербурна і Ройаль підписали декларацію, в якій закликають до розроблення і співробітництва між країнами Європи. Президент Польщі Лех Валенса прийняв бачи прийняти в РБС у момент цього року. Анічно з нашою республікою, анічно, прийняття на зустріч

глав країн — учасниць Хельсінкського процесу в Парижі у листопаді 1990 року.

Делегати діяльності, журмалісти та інші з Австрії відібрали конференцію а Букалесті. На триденному форумі обговорюються різноманітні економічні питання, а також про-

блеми реалізації напруженості у Центральної і Східній Європі.

Парламент Німеччини прийняв законопроект, який дозволяє підприємствам анічно змінювати намір змінити заміна його депутата з національною сім'єю. Німеччина змінює вербальні мі «Штайн, Віте, такий зах-

потребу уваження двома третинами анічно.

Важкод промислову відносини від співробітництва з іншими державами. Анічно змінювати представників Організації Об'єднаних Націй, міжнародних і регіональних транснаціональних масового зин-

чення. Рада Європи розглядає питання щодо посилення анічно санкцій проти Іраку.

Американські і кубейтські війська анічно участь у спільній операції, що проводиться в Йоганні.

ТУТ ЖИВ
ГЕНІЙ

Генії — незручні люди. Їх важко зрозуміти. Серед найбільш загадкових геніїв усіх епох — Моцарт. Його життя й творчість і сьогодні, коли відзначається 200-річчя з дня народження, лишаються лоні що в тумані прилущень, гіпотез. «Формулу не знайдено», — нечастіше у видатних з'являється досить відомі й солідні дослідники.

Найскороанніша справа сказано у Моцарта надібно. І тільки він один здатний висті, деоночю боротьбу з самим собою. Зовні бути дивуватим, грайливим, здатним й не хлоп'яча хуліганство, внутрішньо — закрити наглузу. Це та стратегічне поле, де він — полководець, солдат, раб і лев... Туди доступу німче нікому, бо там таїть творчості. Там, заварюються бурі, влякочуть океани, там тихо ллється білі лебеді й ніжні дівача платять вінки... Про це здогадуємося, сплюсуючи його гайовану музику, в якій дала глибине відкривається дедалі більше, але не до кінця.

Фантастичне річ! Геній, чия творчість випередила віни, водночас радісно визнаний сучасниками, амірає в желюгідній бідності. Його ховають, висловлюючись, по-сучасному, у «братській», спільній з іншими білниками, могилі. Місце не центрі святого Марна у Зальцбургу, місті, всьомому лаврині слави й популярності Моцарта, невдазі губиться. Місце, де роноється найбільший геній людства, залишається ще однією таїною.

Але живе носіиче музика Моцарта. У його рідному місті свято беруть лам'ять про нього. Бо людству було б дуже незатишно на землі, котрі б його не супроводжувала музика Моцарта.

Людмила БАРАНЕВИЧ.
На зйіках: місто Зальцбург на чітає Моцарта.

Фото Ігоря ПЕТРОВА.

Раїса МОВЧАН,

кандидат філологічних наук.

ПРОХА НА СВОЇЙ ЗЕМЛІ,

або ЩЕ ОДИН ШТРИХ ДО ПОРТРЕТА ГРИГОРА ТЮТЮННИКА

Тридцятилітній Григор Тютюнник повернувся до рідного слова, почав писати українською мовою. Сьогодні страшно подумати, але ми могли б не мати його чесного, багаторівного, глибокого, думку про нього неможливо не передати одним малюнок. З кожним прочитанням відкривається все новий грані його феномену, приховані для поверхового чи усталеного вже погляду. Але жаль, ми привчили себе ставити інших геніїв, героїв, наших талантів на п'єдестал, навіть не привдавшись уважно, що яким, під тиском ідеології. І Григор Тютюнник має подібну долю. Молимося на нього й водночас забуваємо його уроки, які він залишив нам своїм життєвим, творчістю і своїм висновком у 1980 році. І літературознавці ще роботи й роботи до цього дня мають, оспівують. Ми забуваємо присутність його дити поряд з нами, особливо в цей вирішальний час майбутнього України.

Григор Тютюнник завжди був далеким від політики. Насамперед, він був Художником. І все несамолюбне, всупереч усім і всім його вирокам, воскресла, оберігав у собі Художником. Чи не в цьому полягає його найважливіший бік? Адже в застійні часи то було дуже нелегко. У творчості ніколи не збирався на мігнотність, пошуку публіцистичну, дещо як тиражирини, ніколи не гнався за актуальністю. Але в той же час його світовидчування, глибокого, глибокого погляду доконала себе, проінформуючи погляд в історію й термінологію свого народу.

Свідчення тому — насамперед його записники. Переговорі їх ще раз і витягнувши, ми побачимо, що це писалося найперше як висновок для самого себе, бо в ті часи вголос політичне промовляти не дозволялося.

Його музична душа постійно боліла за свій народ. Страждала від безсильної шпесті, від його долі, але не впадала, шпесті свої думки про народ, я пишу велике народ — «про життя і «життя» — читавмо в записнику. Це найбільше, що він тоді зробив для своєї України. Григор Тютюнник — промовляв до неї мовою недоступною, найчужбішою — художньою.

У підтексті багатьох творів, у образах, деталях, дола — це символіка відданості, печаль, крик, як «жива» ілюстрація занованових у записниках думок.

«Народ, який не мав державності, національної гордості не знавав, тому і гине». До цієї тези прийде пізніше, вона прозвучить його категоричним висновком. А поки що промови несли свою ідею майже всю творчість — Григор Тютюнник із сумом спостерігав, як ледь живий, натуральний, незалежний український народ, народ, у якого відірвано мову, віру, скалічено мораль. Права зайшла вже надто далеко, і поєднання: «Горе

НАРОД, ЯКИЙ НЕ МАВ ДЕРЖАВНОСТІ, НАЦІОНАЛЬНОЇ ГОРДОСТІ НЕ ЗНАВАВ, ТОМУ І ГИНЕ.
Григор Тютюнник.

народові, у якого на ніжному Азеля по три йайни...». Не поменшало йайни і в наш час, і сумом доводиться спостерігати, як черв'як братовиства (в усіх форм) продовжує виривати серцям України.

«Моральна основа нашого сільського життя поубового і його розвитку — задрітськість. І наслідуючи», — пише Григор. А хіба лише побутово? Чи риси чи не навогніталися до, що поступово намілило на нашу черв'як і північній становили, ці риси завжали прогресові суспільства, робили людину майже нічим.

«Зберігаючи тільки народи-завойовників, себто тільки воїни. Завойовані народи не були завойованими, єдиний їх сподів — слава козацького самозахисту. Забрати в неї же і народи такою більше не існує», — не так пише Григор Тютюнник.

А ось як розкріпачує його герой Саняко Брес, тільки зовні протаканувати і неадляний, замкнуті і неспівняні, за що в селі прозваний Диним (одномовне оповідання, присвячене Василью Шумару): «А за Дніпром, немов далекі хмари в пожежній дим, бованували над вами гори та церкви білі, золоті, срібні, сині, жовті, червоні, замкнуті і неспівняні. А в горах ільди гудуть споконвічній, і через те соло-в'їти там не чути, хіба що оран і в них кружляють, та ходять примисловими уше-

лианими люди — в овесі шпалка, з твердини синій очима, під бромом захованими, та з мідними топірами в руках замість косовир...». Тоді люди А тут... Пауза. Усе товчуть одне одного як не за курку, то за мезку, до що сонце, що світліть не в один лише двір, а ще й у сусідів. Ех! Так мимовід Саняко агдує гордіх, сильних, бо вільних юлієх, українців і порівняє їх з теперішніми людьми. Як при довідання цих своїх міркувань просить у Софії по підтримати беззакисне тільки П дитини. Саняко так не хотів бути схожим на пауці. Десь із глибини душі знаходить слова вітки для матері-одиначки.

Студентський записник Саняко Тютюнника. Цей запис цікавий запис: «Вам доводилося бачити українське ліжко? Це те саме ліжко, на якому вільно розташується все сім'я: діда з бабою, син з невісткою і їхні діти — п'ять чоловік, одні від одного менші! Себе, цей запис зроблений ще російською мовою. В той період Григор поступово починав усвідомлювати себе частиною свого народу. Згадаймо, тепер його новелу «У Крайчине обідати». Одним тири мазком тут показано стиль, культуру життя задоволюючи сільського коваля. В ній паюють злагода, доброта, тепло, в ній пошана до старших і над усім — культ праці. Це, власне, те,

що так хотілося бачити писателю в житті своїх сучасників, що з давніх-давеň вважалося найвищою мораллю українців. Нездармо героїзм брешуть своїх пошану й обирає простих сільських трударів, тих, на кому тримається світ.

Пригадується роздуми Григора Тютюнника про стан сучасного йому села. Вони актуальні й нині, через 20 років. Скільки ж на те, що не неспівняний наш бід? «Справді, з того все почалося? Ще не дуже давно село оббирали до нитки (як нижчий клас?), забирали мотула у ФЗО, вербували, куди не ансталося, «живі ресурси» — словом, з усієї державної сили створювали рух «від землі». Тоді робочі, що перестаралися, стали повертати у протилежний бік. Ми живимо так усі роки. Сидимо людину. Ми не забували, що кожен гинити і колючий: «напружені в один бік, направили в другий...». Правильно писав колись та думавмо райвний. «Здачуємо бую, що й земля і все на нашій землі обросте почиттям: «Наше! Не виждо так. Таких почиття немає. Є колосисте, державне. І в цих словах звучить відчуження. Несвідомо. Ні, свідомість. Звідки вилетіло: «Забрали в державу? А скільки, пригадай, б, побувало лідерів в турмі за те «наше», коли голодні й голодні навмисно замішували хитрості, хоча хитрості отого «свого? Мільйони!»

«Разом з молоддю пішли з села ЛЮБОВ, ВЕСІЛИЙ, ВЕЧОРИЩІ» народна культура. Адже, щоб політиці й одружити, щоб треба втекти з села! Куди пішли, куди вистави, куди там була ставити селіні? Вони пішли разом з молоддю пінти горілку в Дюбасі чи в Харкові й одомовувати по 15 діб. Куди пішли веселі обряди, ці свята народного містечка? В збогівності, п'яні компанії, що вже й «гірков» не завжди кричати, бо «то старе», а варіяють, про заборони, нацьковують, поїдуть, мордують...

Ось до чого призводило руйнування, духовне спустошення людей...

Це село, що загубило цілою війною, з широким болем відтворено Григор Тютюнник у оповіданнях, новелках, повістях.

Давно вже знашим дітям матері не кажуть, що воєни українці і що цим треба гордитися. Не спавляють їм косяки, не розповідати, які гарні найкращі в світі, наша земля. Бо й самі не знають, не відчували цього. І ростуть наші діти промовляючи свій лідер.

У 1980 році Григорові Тютюннику присудили премію Імени Лесі Українки. З цієї нагоди він виклав у сільському районі. З того виступу мим найбільше забили ось ці його слова: «Я не хотів, щоб хто-сь малював ний: пінтою чи кияш. Шов по світлій своїй, але розорений земля, не хотів би, щоб тоїх спитав: «Тюто, можна у вас попитати, наші діти...». Звичайно, знається жінка, яка дасть не тільки водинці, а й їсти: Але не треба їм більше отримувати в довірливих очах наших дітей. Київ.

Нам пишуть

ЩЕ ПОТРЕБНО НЕ МЕРТВИМ

Постійно ділять зробили аудію Лебедянка практично непрохідним. Війну досить радше, бо попили пилкою, від якої неможливо аргументувати. Хмари цієї пилкою піднімалися від найнижчого підлогу атру і проносилися ліщицею Леніна (кошичине Острівка), Карла Маркса (кошичине Нікна-на Сусиська) до площі Інтернаціоналізму (кошичине Була Соборною).

Але собор, споруджений на честь Успенія Богородиці, зруйнували ще задого до війни. У розбитому нитоміт, сквері, на поставленні до початку 40-х років збудували фігури Леніна і Сталіна, сималізуючи дружба док аю. Аї, нині — скульптурні зображення Кошари. Про генія українського народу нагадає ще й Будини братів Залеських, а як у 1859 році гостював Тарас Григорович (гетер в крамничий магазин); до речі, будинок потребує капітального ремонту), та непоказний провулок Шевченка. Назавнім (гетер в крамничий магазин) ете у нас не спроможні. Зате 15 вулиць названі іменами російських письменників, і то б нічого, щоб шумували сади, річки.

Місця прозвісили пригнати не дані остаточно історії народний пам'яті про найважливіші події в історії міста. Ось зеходилися клопотати про акціоналізм пам'ятного знаку на місці встановлення пам'ятника, зруйнованого в 50-ті роки. Це могло в історичній літературі значиться як «Могіла гетьманів». Тут за кошичине, кате українського народу Петра і бую страчено кіпна сотень козаків — прикличіми Івана Мазепи, про що є відомості в історичних документах, зокрема в книзі Філарета Гумилевського «Історико-статистичні описання епох», що побачив світ у 1838 році. І автор детально описує Могилу. Члени Лебедівського історико-краєзнавчого братства «Єдиність» в 1929 році. За нею, описом Гумилевського та спогадами місцевих старожитів можна встановити місце захоронення українського пам'ятника.

Завдалося б, мовне встановити і пам'ятний знак на цьому місці. Але в місцевій Раді цьому зверніючі чи то тому, що краєзнавчий братства пам'ятують Рух, чи тому, що не можуть відіяти більшою частиною територіально уведення про Мазепу, як про «народні українського народу! Але ми немиємо чимось пошанувати справжній зміст теми, пошанувати, як народна пам'ять, повага до попередніх поколінь». Отож кошичине не хочемо.

М'яте наших земляків, які стили жартувати краєзнавчий подій майже 300-літньої давності! Про це ми знаємо з різних «світлин» містечка і райони, на конференції районної організації Товариства охорони пам'ятників історії культури. Але ж кошичине «Нашої! Треба згадати, усомнімося».

До болю сумний демомогічний прийом з ідеологічного аргументу парторганії зеходять вирішення оневидених проблем у безсилля.

Прикро, але ж кошичине наврад чи ми скоро побачимо пам'ятний знак на місці кошичине козацької могили.

На місці, де покочали Борі і мучилися за незалежну Україну.

Анатолій УДОД, учитель, член братства «Єдиність».

Лебедівський району.

Замість анонса

НАЦІОНАЛЬНИЙ?

алежної України

значне: національно-культурна одиниця без будь-якого перегляду нордонів не лише державних, а й міжрайонних, і тільки — у складі України.

— Ми хочемо утворення навіть не болгарського національного округу, хоч у районі більшість населення — болгар, а саме Болгарського — за назвою району, — говорить президент Асоціації болгар народний депутат України Іван Македонський.

Верховна Рада України має розглянути найближчим часом питання: бути чи не бути Болгарському національному округу. А я на мене, то чому б і не бути, коли люди того забажали?

Георгій ВОРОТНЮК.
Одеська область.

Україну: думка юриста

ОРЕНДАРІВ РУКИ

Отож цього року три місяці до договору давати їй лише за уважності майна в не стихія, а економічного управління і

Треба врахувати не було по-іншому розмежування майна на загальному комуністичному Держжитло довір з своєю комуністично. Незважаючи на виконуючий міський крадіг направив все ж Вищого арбітра

тересів Управління Господарства Трудовий кодекс «Москви» по-іншому зміни і записати Кін Рад народ або ж за її до

радіна готельства, без вна умови договоро-нальних підстав договору не Держжитлоко-ренда

рів, але викликає подив впертість Управління готельного господарства.

Це лише один з прикладів. На жаль, їх ще багато. Неподобні випадки, коли державні органи (орендодавці), нехтуючи правами, які надає орендним колективам Законом про підприємства на Україні, застосовують до орендних підприємств адміністративно-командні методи, втручаються в їх справи, вимагають від орендарів різні довідки, звіти, вирішують кадрові питання, затверджують їм штатні розписи, посадові оклади і тарифні ставки, розпорядок дня, вимагають кошти на викуп акцій та на послуги, яких майже не надають. Більше того, є випадки, коли від керівників орендного підприємства вимагають звіту і обґрунтування про відрядження тощо.

Таких конфліктних ситуацій не було б, якби ці питання були детально розв'язані в Законі України про оренду, а Кабінет міністрів затверджував механізм його реалізації.

Віталій СЕМЧИК, головний науковий співробітник Інституту держави і права ім. В. М. Корецького АН України, доктор юридичних наук.

АНОНС

Вони до самих до окрай. Отож будуть пісенні прем'єри і в грудневих концертах.

А після Києва «Форум» має намір виступити в Черкасах, Дніпропетровську, Харкові.

Роман ВАТРИЧ.
На знімку: група «Форум».

Фото Віктора ЩУРОВА.

ГЕНЕРАЛАМ «ОХОРОНЕЦЬ» НЕ ПОТРІБНИЙ

У палаці культур МВС України відбувся безплатний доекранний показ художнього фільму українських митців «Охоронець», знятий за однойменною повістю Сергія Валяєва. Показу передувала зустріч із творчою групою, яка працювала над цим гостросюжетним і багатим в чому пізнавальним фільмом. Та, на превеликий жаль і розчарування кіномитців, зал виявився майже порожнім, за винятком кількох офіцерів міліції з дружинами чи знайомими та двох-трьох десятків підлітків. Чи не краще, подумалося, такі заходи зорганізовувати не для мілі-

цейських міністерських чиновників, а, скажімо, для курсантів шкіл міліції чи слухачів вищої школи МВС?

Втім, можливо, міліцейське начальство прочуло, що «фільм перехідного періоду — йдеться у ньому про чесного працівника КДБ — охоронця тіла якогось державно-партійного боса», і засумнівалося в його щирості?

Залюшчається сподіватися, що їх зацікавить наступна робота за участю тих же митців, які працювали над «Охоронцем». Кінокомедія знімається в Криму і має робочу назву «Вистріл в робочу». **Анатолій БЕНЬ.**

Щось новеньке!

У ЛІЦЕЇ — БІБЛІЯ З КОМП'ЮТЕРОМ

Недільний лицей, де можна отримати світські й духовні знання, відкрився у Світловодську. Організували його прихильники неформальних методів виховання дітей. В основному з числа тих, хто, тимчасово працюючи в інших галузях, не мав можливості реалізувати свій педагогічний потенціал. Є серед них учителі, психологи, і звичайно, служители культури.

Лицейісти вивчають Біблію, міфологію, астрологію, вчать у школі хороших манер, оволодівають основами вутотренні у Згодом

додадуться нові предмети — школа спілкування (за системою Д. Карнегі), основні комп'ютерної грамотності та інші.

Працівники лицей, крім дітей, вирішили вчити й дорослих. Їм пропонується викладання англійської та німецької мов, курси гуманітарної підготовки сучасних ділових людей.

Кошти для утримання лицей і придбання необхідного устаткування виділив Світловодський міськвиконком.

Микола ВОЛОК.
Кіровоградська область.

Суботній репортаж

ОДИН ШНАПС ІЗ ТИСЯЧІ

Пригнічений безальтернативністю наших горілчаних привласників, я собі подумав: не може бути, щоб з цим ніхто не борюся! Отож, відшукавши у телефонному довіднику номер НДІ спиртової та лікерогорілчаної промисловості, мерщій зателефонував туди, чим збив з пантелику добрих людей. Виявляється, у роки війни з лицьом інститут успішно перепрофілювано на харчові добавки. Але, за традицією, дещо робиться. Тут народився лікер «Славутич», лікер «Висшева гора», що випускається у Шпаниї, під Рівним. Мені дали понахаті списки деяких лікерних рецептур: майоран, чебрець чорний, березові бруньки, змієголовце молдавський, вишневий сік, горіх — божественної, як усе божественне, — недостатньо, бо на лікеро-горілчані заводи — свої проблеми. Але й там теж дещо робиться — для майбутнього, працюють

свої лабораторії. Отож, я зателефонував до Центральної державної комісії Мінагропром. Нині, щоправда, ця комісія реорганізовується, ділити свої державні ліцензії на Московію, але функціонувати продовжує. Тут лише за останню пір року дегустовано й схвалено понад півтора десятка нових напоїв, з них, якщо не помилюся, сім сортів горілки і п'ять — лікеру, а ще ж різні налі часточки. Лише в одній крадіжці — адже красна напої вимагають красивих пляшок і елегантною упаковки. А нині — не до того, нема куди наливати багату горілку, яка поки що є. Тож дегустатори порадили мені не дражнити гусей і нічого не писати, поки що. Але я не втримався. Ну, сьогодні нема чого пити, але ж те, що питимемо завтра — вже закашане!

Віталій ЖЕЖЕРА.

Виставки

МІЙ ЛАГІДНИЙ, НІЖНИЙ ЗВІР

Одна лише фотографія цього симпатичного домашнього хижаків викликає на обличчі усмішку. Який же заряд доброго, щироного настрою збудили відвідувачі «кошачої» виставки, що днями проходила в Першотравневому парку Києва!

Більш як 50 вусатих учасниць демонстрували публіці хасти, лапи, вуха й інші атрибути своєї краси.

Найбільш привабливою до них була, напевно, Юлія Кумбішева — експерт міжнародного класу, перший радянський фелінолог, яка силала екзамени на це звання у німецькому місті Франкфурті. Приїхала Юлія з Санкт-Петербурга і дуже здивувалася: більшість кошачих клубів і об'єднань міста мають далекі уявлення про міжнародні стандарти різних порід, не знають їхнього походження. Діяльність цих клубів ґрунтується лише на комерційній вигоді. Де через

незнання, а де за гроші порушуються правила розведення кішок. І лише один київський центр любителів кішок «Бастет» намагається якось боротися з цією тенденцією. Головним у своїй роботі бастівці вважають просвітню діяльність.

Щодо найсправедливіших суддів, то ними, звичайно, були діти, які зачаровано замирили біля кожної клітки з лухастою красунею, вважачи її най-най... У всякому разі, вхідний жандарм, кинувши у клітку з кішкою, яка слодобалася найбільше, дістався всім учасницям.

Людмила ПОКРИШЕНЬ.

ЧОЛОВІК ЗА КАДРОМ

У Худківці можна потрапити пішки, зійшовши з автобуса у Мельниці-Подільській. Крута, як зігнуте коліно, дорога страшно несеться вниз, до самого потічка. Навзду не встановила. Все одно він тут же, в Худківцях, влітає в Дністер, по той бік якого — Чернівецька область. А я стою на Тернопільщині.

До Худківців того дня поспішало багато людей. Не було ніякого офіційно-календарного свята, тим більше ніхто не видавав усях іні письмових розпоряджень. Та по всьому було видно, що свято назрівало. А точкою притягання стала стара, закнута школа. Нїби й відійшла вже своє. Та одного разу в школі з'явився Володимир Горбодієвський. 28-річний худівець. Правда, як і багато хто, родом він із сусіднього села. А сюди прийшов у прийми, бо саме тут жила чарівна Марічка, з якою побрався в юному віці. Тепер вже мають трьох дітей. Й хату купили — живуть окремим господарством.

Про своє життя Володимир говорить іби збоку. Нїби з-за кадру кіно. Наче от є собі 28-річний сильний, вродливий чоловік Володимир, а до цього все придивляється ішній Володимир — присипливий, ирничий, і все докопуйшше востромяє в душу запитавія — одне за одним. Та такі, що й не

Характерники

кожеи їх втримає. Спробуй витримати, скажімо, хоч таке: ну, що ти встиг зробити за свої 28 років? Відслужив армію? Це всі дужі хлопці вміють. Ростили трьох славних дітей? Та на цьому світ тримається — нічого дивного. Граєш на кількох інструментах і людей звеселюєш? Трохи кебетя, і ще один такий музикант знайдеться. Майструєш: тешеш, муруєш, м'ялуєш, то який чоловік на це годен? — Усе мені видиться, що не встигаю. Мало зробив. И те мїг би упорати, й те... Колись то часу побільше...

Не знаю, скільки днів чи місяців Володимир ремонтував ту школу, скільки власних грошей сюди вливав, — не каже. Як встигав між основною роботою і цим дивним ремонтом — довго нікому не признавався, навіщо... А потім сказав, що буде тут школа старих ремесел. І вже на моїх очах за одні дні оживили холодні порожні стіни — навесір запалахкотили веретам, рушниками, серветками-двогладдям. Не було тут консультантів, мистецтвознавців. А прийшли рідні тітки — Марія, Юстна, поприбігали сільські Ганні, Павлини, Оксани. Вовко школу задумав відкрити, їхні ремесла давні оживити — як було не відізнатися. Ті-

ка Марія с'їяний версії 3-3в нью А верети, ізі шкряв, докк шалені не, заштами селлах. Телесправильною бути, найбі Тужити м — знову т кадром, дов так, щоб ці покидала т вже завз неможка пр мивові в пташки. П так: роби, с И родичі лим ансам біля школи маємо муз місцева мо Отак свят Власне, не чок життя, колись, щ перемістимо Не всі в — затісна лиці підтан вували, с Володимир допиза. Сі Василь А старався дїю. Волод жди, залиш Людмила Борщівська Тернопіль Київ.

Уїк-енд, тобто вихідні

АСТРОЛОГІЧНИЙ ПРОГНОЗ

Найбільш напружені дні тривають по 10 грудня включно. Вірогідність аварій — саме сьогодні.

ГОРОСКОП НА НАЙБЛИЖЧІ ДНІ

7 грудня. Вдалий день для жінок, любові, сім'ї. Але до 10 грудня можливі жіночі хвороби. В суспільстві — опозиції.

8-го. День договорів та нових рішень, що розв'язують економіку. Проблеми води, папи, електрики.

9-го. Контрастний день колективного емоційного ліднесенія і сліз, обманів, розвапів планів. Особливу дисгармонію відчують жінки та старики.

10-го. Притримайте язик, навіть якщо ви займаєте солідну посаду і почуваетесь абсолютно захищеним.

10—12-го. Не укладайте договорів, не підписуйте контрактів. Діла гальмуватимуться, можливі нелєредбачені ускладнення. Особливо протипоказані колективні рішення.

Займайтеся реалізацією тільки особистих планів. Сприятливий час для творчості.

ІМЕННИНІ

Сьогодні, 7-го, — святої Катерини. Раніше цього дня влаштовувалися народні гуляння, натаня на саях.

Завтра, 8-го, — іменинники Климента. Цього дня починалися морози, тож інічались гуляння, і всі сиділи по хатах.

9-го грудня — Юрія. Юр'євого дня ведмідь викладався у своїй барлозі аж до весни.

12 грудня відзначають іменини Пврамони.

Янцю цього дня йде сміг, ватимуть шліпні тяжкень 13 грудня — Андрія Пері річї тиха вода, буде добр чевняте корисних.

КІЛЬКА КОРИСНИХ ПОРАД

Тісто швидше лїдїде, як мити кілька манаронів. Не вникайте аборикосові шїтї і зберігті — вони п мінити мїгдаль.

Морква й цибуля добре в олію додати цукрового й Очисти й нарізані яблу кишли у холодну воду, цї кнслоту. Тодї в салатї ядї

Плями з підпаланим від кашкою із солї й водї. Щоб видалити запах фар треба натерти голову часїм медїей час у приміщенї.

Пв'ятаючи, що довжина 5 см, ви й без лінійни моє яку довжины.

НЕ ЗАБУВАЙМО ПРО

ОВОЧЕВЕ РАГ

Картоплю, петрушку, чистити, помити, нарізати смачити на олії. Перек додати 2—3 склянки кип Через 15—20 хв. вкину олії цибулю, томатне по нок перцю, пару лаврові кувати до готовості.

На 4—5 картопли 3 корінець петрушки, 200 лїни, 3 стол. ложки том столових ложок олії. Сл

100

**«...ДЛЯ РАБОТЫ
В ВАШ АДРЕС...»**

Усіляких загадок у нашому теперішньому житті не бракує. Як далі житимемо? Що їстимемо? Чи можна щось купити за одні карбованець? Голова йде обертом...

А тут же й загадка, так би мовити, мовного плаку. І надійшла зона не з якогось «неграмотного» села, а із самого центру держави, з одного з багатих регіонів. Річного Міністра заохороняє наколишнього природного середовища України. Прочитали ми перший рядок листів — і тришки затремтіли. «Направляємо для роботи в місто Одеса...» — це ж про одеських поверхневостям вод... — лисалось там. Що ж це, думаємо, буде за робота в наш одесь? Тут починає піднімати копоти! Кому це не підходить господарюванню екологічної інспекції на Одеському водоканалі? Чи не порукуємо нам не догоди-лі,

Почитали ми «Правила
охраны...», ще посушили
голови: ні, начебто ні а
чому не заанили. А мо-
же, слянула раптом дум-
ка, це елементарна сло-
весна абракадабра? Ро-
сійською мовою, щоб, як
висловився один політ-
шук, було «якось куль-
турнее»?

Стиль міністерського листа, під яким стоїть підпис «заместитель начальника отдела водоохраны Е. Т. Шульпленко», спочатку нас малює, а потім потішає. Бо нагадає нам одеську рекламу:

Если хочешь сил
моральных
и физических сбавить,
Пейте соевое
натуральное —
Укрепляет грудь и
плечи.

А як же не згадати
тако, коли у міністерсь-
кому листі читаємо: «Не-
преоляем... «Правда...»,
завданням...»!

Гадаємо, що у такому шанованому міністерстві повинні б користуватися державною мовою. І так воно й буде, про що нам упевнено сказав заступник міністра Василь Костицький.

**Михейло
ДАНЬКЕВИЧ,**
заступник голови
екологічної інспек-
ції, депутат Рів-
ненської міськра-
ди.

Альтернативні думки

- Одні ризують, інші — п'ють шампанське.
- Якщо ціни пусуються, то їх слід посадити на ланцюг.
- Фантастичні чарги в магазинах — наша реальність.
- Того й таке безлад, що всі були «господарями».
- Публіка стухає. Адже на ній все пограбоване можна списати.
- На помилках вчинює, а вчиться ніколи не пізно!

Тарас ПЕХМАН,
Львівська область

Жарт номера

Щоб злетіти, не обов'язково ставати на край провалля.

Юрій БАЗИЛІВ.
Мал. Сергія ФЕЛЬКА

Запоріжжя.

СПАСИБЫ, ХУНТО!

(ДО 100-ДЕННЯ ПУТЧУ)

[illegible]

Отож, кілька маленьких перлинок для Великої історії.

Мій колега, Альберт Могла, колишній секретар парткому, розчулено зронив сльозу, коли пам'ятного 19-го немов греблю прорвало: усі забудуюваті боржники хутно понесли до партному заборговані за кілька місяців партвнеси.

— Отож бо й воно! — повчально проголошував Альберт Владенович, доволено хукаючи на штампик «сплачено». Як кажуть, слово не пана — вилетить, яє спіймаєш. Теперечки товариш Могила лише численні пояснення про свою діяльність у дві п'ятки! що саме означає

А один мій сусіда, затятій русофіл — відставний

маюр Тихий Іванов, мало зізнався, що геліскуп, коли він з'явився, постійний опонент, українським Кирило Гуляйпольським, отого драматичного ранку раптом перейшов на співкуванні на чисту російську мову і, нарешті, визнавши конфедеральну тезу, що «немає жодної України», сказав, хоча і Київська, в нас ж і Русь...»

Мій далекий родич, колишній розвідник полковник Кузьмо (прізвище змінено) мало лікти не гриз, що свідомо не хотів бути президентом п'ятого, президента однієї сенаторської держави, до біриним російським матюгами. Знав би небезпечні ахілесову п'яту геть чини всіх путинів

[illegible]

Попрі зливи
бруду тв брехії, що звалила
ся на доброї пам'яті рясний
з дешевою горілкою та заку-

Повертаючись до ненадрунованого

ПРОМОВА

— Друзи! Сьогодні всіх вас згинули люди для того, щоб я урочисто заявив: будинківтво христоволово вступає в нову епоху! З цього дня починається наш останній і вирішувачий бій! Будувати будуть усі, що ще може тримати в руках саперну лопатку. Будувати будете поточним методом, тобто, коли одне покоління починає будинківство, друге продовжує, третє закінчує, четверте починає перебудовувати, п'яте продовжує, шосте закінчує перебудову, сьоме починає відбудовувати заново, восьме продовжує і т. д. Але не думайте, що будувати будуть тільки діти — це тільки безсміцтво! Але зовсім, яедоме, адже нитимуть усі дуже мало, і одне покоління не встигнеме змінявати на нашій великій будівлі йше.

Щоб краще кипіла робота ми організуємо хривонолістичне змагання, переможців якого будемо вноді годувати.

Щоб інші вільні в'язні цінували життя, ми час від часу влаштовуватимемо голодомори, колективізації, націоналізації і, звичайно, репресії, як це прийнято — з посмертних реабілітацій.

Із застрашного дня ви всі, як один, добровільно вступите в партію христовиків. Ця партія в нас буде єдиною, тому найдемократичнішою. І зовсім не забороню створювати інші партії, наплавки, інші люди фіксуватимуть і всіляко заохочуватимуть такі дії через організації безплатного лікування членів цих партій, а також їхніх рідних та близьких у відповідних установах.

— На сьогоднішній день ми міцно посідаємо перше місце по виробництву колючого дроту, що дозволяє нашим друзям по хіміко-політичному табору підтримувати і схвалювати нашу політику. З іншими ж ми не можемо собі дозволити довго тягатися. Ми їх ще доженемо й переженемо! Ми досягнемо присвоєння вищого падіння! Врешті-решт ми піднімемо по привозі наших учнів. Вони нам такого напрудують! — Не треба боятися їх рішучості!

Дорогі мої в'язні, я хочу нагадати, що тільки в нашій великій державі ви можете, сильні завгодно, стояти собі на колінах, тільки в нас ви можете зі спокійною совістю виконувати будь-які, найнелюдськіші накази керівництва, тільки в нас ви можете сміливо, від усієї душі вихвалити своїх тиранів і навіть ставити їм прикриті плакати на стінках.

Занічучучи свою історичну промову, я хочу вас твердо
запевнити: щасливої долі нікому з вас не уникнути!
Олександр ПЕРЛЮК

Пародія

БІСОВА «БІЛОЧКА»

Кожної ночі у ліжку шукаєш
біса
Знаходиш на тілі бісаят
у конвульсіях б'єшся до
рени
Збуджуючи історичним
криком сатанок.

З ранку до вечора
дегустуєш ретельно
в підпільних винокурнях і в кума Слив
надегустуєшся втомившись смертельно
ледве доповзеш до лігва щасливо
і щоночі у ліжку шукаєш біса
знанодиш на тілі бісеньят.
Дивуєшся: дегустатор, не

а родичаєшся із чортівнею
добре що не знаходиш на
собі цуцеинт.
— Як файно що ліжко не
псарня,—
полюючи нз білочку

жебонів.
 Бо тоді від перини до
 лягаві занемуть, без
 лікарів,
 цтанів.
 У нонвульсіях б'ється до
 ранку
 збуджуючи істеричним
 криком
 нрином
 ноханку.
 Ранон день
 спиш — аїтелець.

Володямир СЕМЕНО.
Полтава.

сем, розвинутий та закінчений соціалізм, останий знову переносили довіа своє гуманістство, створивши універсальний та неперевірений тип Нової соціалістичної хусти — хусти з людськими обличчями.

Сильніш лінніших «революціонерів» та «демократів» побузалися б душевних мун-встигли б здійснити свій «остаточний» вибір у політичній переконанія та симпатичні? «Підтягнути» соток земельні може б кому перепало... Та, навісті, і без усього того — слабші тобі, хунто!... За ясне небо, за чисте світло, за рясля спалетті на вуках твого вадяного згоду-ділого, але вільного-народу.

Юрій МЕЙШАК.

Юрiй МЕИШАК

